

Sygn. akt III AUa 489/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 września 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

| | |
|----------------|---|
| Przewodniczący | SSA Marek Procek (spr.) |
| Sędziowie | SSA Jolanta Pietrzak SSA Maria Małek - Bujak |
| Protokolant | Elżbieta Szewczyk |

po rozpoznaniu w dniu 28 września 2018r. w Katowicach

sprawy z odwołania K. K. (1) (K. K. (1))

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

na skutek apelacji ubezpieczonej K. K. (1)

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Katowicach z dnia 20 listopada 2017r. sygn. akt X U 735/17

oddala apelację.

/-/SSA J.Pietrzak /-/SSA M.Procek /-/SSA M.Małek-Bujak

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 489/18

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 20 listopada 2017r. Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach oddalił odwołanie ubezpieczonej K. K. (1) od decyzji organu rentowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. z dnia 2 marca 2017r. stwierdzającej, że ubezpieczona w okresie od dnia 1 sierpnia 2012r. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu, jako osoba prowadząca działalność gospodarczą oraz ustalił podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe dla K. K. (1), jako osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą.

W uzasadnieniu powyższej decyzji organ rentowy wskazał, iż słowacka instytucja ubezpieczeniowa (Socialna Poistovna) poinformowała pisemnie organ rentowy, iż zgodnie z treścią postanowienia słowackiej instytucji ubezpieczeniowej z dnia 8 października 2013r., względem odwołującej się nie powstał obowiązek ubezpieczenia emerytalno-rentowego ani obowiązek ubezpieczenia na wypadek utraty pracy jako pracownika firmy (...) s.r.o., od dnia 1 sierpnia 2012r. Odwołanie K. K. (1) od tego postanowienia zostało oddalone przez Sąd Okręgowy w Z. prawomocnym wyrokiem z dnia 22 kwietnia 2015r., sygn. akt 212/Scud/1/2014-101. Zatem, ubezpieczona w spornym okresie nie podlega słowackiemu systemowi ubezpieczeń społecznych. Dodatkowo, także nie posiada formularza A1 potwierdzającego podleganie słowackiemu systemowi ubezpieczeń społecznych.

Sąd Okręgowy wskazał, iż w sprawie bezsporne jest, iż odwołująca się K. K. (1) prowadzi działalność gospodarczą pod firmą (...), zaś głównym miejscem wykonywania działalności są K., ul. (...), czyli miejsce zamieszkania odwołującej. Odwołująca wskazuje jako dodatkowe miejsce prowadzenia działalności gospodarczej K., ul. (...)
K. 26. K. K. (1) prowadzi działalność na własny rachunek i z tytułu tejże działalności gospodarczej odprowadzała składki na rzecz organu rentowego.

Jednocześnie od dnia 1 sierpnia 2012r. do dnia 31 grudnia 2016r. była zatrudniona w słowackiej spółce (...) s.r.o.

Oceniając zgłoszone przez ubezpieczoną odwołanie, Sąd Okręgowy podniósł, iż zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 5 oraz art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015r. poz. 121, z późno zm. - dalej jako ustawa systemowa), osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą nieposiadające innego tytułu do ubezpieczeń, podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu. Na podstawie art. 13 pkt 4 ustawy systemowej, osoby prowadzące pozarolniczą działalność podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.

Ponadto Sąd ten stwierdził, że zgodnie z art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 20 kwietnia 2004r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE nr L 166/1 z dnia 30 kwietnia 2004r.) osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych państwach członkowskich podlega ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym wykonuje swą pracę najemną. W oparciu zaś o przepis art. 3 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego osoby (Dz. Urz. UE. nr L. 2009.284.1), osoby, do których ma zastosowanie rozporządzenie podstawowe, zobowiązane są do przekazania do instytucji właściwej informacji, dokumentów i dowodów potwierdzających, niezbędnych m.in. dla określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa oraz wynikających z niego obowiązków tych osób. Na mocy art. 16 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009r., określającego procedurę dotyczącą stosowania art. 13 rozporządzenia podstawowego (rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 20 kwietnia 2004r.) osoba, która wykonuje pracę w dwóch lub więcej państwach członkowskich, informuje o tym instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania (ust. 1 art. 16 rozporządzenia. nr 987/2009). Wyznaczona instytucja państwa członkowskiego miejsca zamieszkania niezwłocznie ustala ustawodawstwo mające zastosowanie do zainteresowanego, uwzględniając art. 13 rozporządzenia podstawowego oraz art. 14 rozporządzenia wykonawczego. Takie wstępne określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa ma charakter tymczasowy. Instytucja ta informuje wyznaczone instytucje każdego państwa członkowskiego, w którym wykonywana jest praca, o swoim tymczasowym określeniu

(ust. 2 art. 16 rozporządzenia nr 987/2009). Tymczasowe określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa, przewidziane w ust. 2 art. 16, staje się ostateczne w terminie dwóch miesięcy od momentu poinformowania o nim instytucji wyznaczonych przez właściwe władze zainteresowanych państw członkowskich, zgodnie z ust. 2, o ile ustawodawstwo nie zostało już ostatecznie określone na podstawie ust. 4 lub przynajmniej jedna z zainteresowanych instytucji informuje instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę państwa członkowskiego miejsca zamieszkania przed upływem tego dwumiesięcznego terminu o niemożności zaakceptowania określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa lub o swojej odmiennej opinii w tej kwestii (ust. 3 art. 16 rozporządzenia nr 987/2009).

Sąd Okręgowy zauważył, że odwołująca się wywodziła, że jako pracownik najemny, wykonuje pracę na terytorium innego państwa członkowskiego (Republiki Słowackiej) wobec czego w okresie wskazanym w skarżonej decyzji nie podlega polskim przepisom z zakresu ubezpieczenia społecznego, a ustawodawstwu państwa, na terenie którego wykonuje pracę najemną. Sąd ten podkreślił przy tym, że ubezpieczona nie kwestionowała faktu prowadzenia działalności gospodarczej na terytorium Polski.

Według tegoż Sądu, w przedmiotowej sprawie należy przede wszystkim położyć nacisk na fakt, że postępowanie mające na celu ustalenie właściwego ustawodawstwa dla odwołującej się prowadzone było przez organ rentowy od 1 sierpnia 2012r. W tym czasie organ rentowy w 2014 r. ustalał, że dla odwołującej się właściwe jest ustawodawstwo polskie. Natomiast słowacka instytucja ubezpieczeniowa (Socialna Poistovna) poinformowała pisemnie organ rentowy, iż zgodnie z treścią postanowienia słowackiej instytucji ubezpieczeniowej z dnia 8 października 2013r. względem odwołującej się nie powstał obowiązek ubezpieczenia emerytalno-rentowego, ani obowiązek ubezpieczenia na wypadek utraty pracy jako pracownika firmy (...) s.r.o. od dnia 1 sierpnia 2012 r. Odwołanie K. K. (1) od tego postanowienia zostało oddalone przez Sąd Okręgowy w Z. wyrokiem z dnia 22 kwietnia 2015r., sygn. akt 212/Scud/1/2014-101. Wyrok ten uprawomocnił się z dniem 23 sierpnia 2016r.

Przede wszystkim jednak - jak podaje Sąd Okręgowy - słowacka instytucja ubezpieczeniowa uznała brak podstaw do objęcia skarżącej słowackimi ubezpieczeniami społecznymi, nie wyrażając w terminie dwumiesięcznym od powiadomienia przez ZUS

o tymczasowym ustaleniu właściwego ustawodawstwa sprzeciwu w odniesieniu do tak dokonanego ustalenia. W konsekwencji, tymczasowe określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa, przewidziane w ust. 2 art. 16 rozporządzenia nr 987/2009 (dokonane przez polską instytucję ubezpieczeniową) stało się ostateczne, stosownie do regulacji ust. 3 art. 16 rozporządzenia nr 987/2009. Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że tę regulację i wynikające z niej konsekwencje przytacza także Sąd Najwyższy w powoływanym przez ubezpieczonego wyroku z dnia 6 czerwca 2013r. (sygn. akt II UK 333/12).

W ocenie Sądu pierwszej instancji, niezasadne jest zatem stwierdzenie ubezpieczonej, iż jedynie polski organ rentowy ocenił charakter jej pracy i możliwość podlegania ubezpieczeniom słowackim. Instytucja słowacka - nie kwestionując dokonanego przez ZUS tymczasowego ustalenia właściwego ustawodawstwa - także nie stwierdziła podstaw do objęcia odwołującej się słowackimi ubezpieczeniami społecznymi. Procedura ta jest zgodna z treścią art. 16 rozporządzenia nr 987/2009.

Tym samym za chybione - w opinii Sądu Okręgowego - uznać należy zarzuty odwołującej się dotyczące naruszenia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. Skoro bowiem odwołująca się nie podlega słowackiemu systemowi ubezpieczeń społecznych, to jedynie zastosowanie ma art. 11 ust. 3 (a), zgodnie z którym osoba wykonująca w państwie członkowskim pracę na własny rachunek podlega ustawodawstwu tego państwa. Odwołująca się nie wykonuje pracy najemnej i pracy na własny rachunek w różnych państwach członkowskich.

Dlatego - według tegoż Sądu - w zaistniałym stanie faktycznym brak jest podstaw do zastosowania art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE)

nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

Ponadto, odnosząc się do zarzutu dotyczącego naruszenia art. 10a ust 2 i 3 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, a dotyczącego nieuwzględnienia przy wydawaniu zaskarżonej decyzji, decyzji nr (...) Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 5 listopada 2012r., Sąd Okręgowy w Katowicach podniósł,

że organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L., wydając decyzję z dnia 5 listopada 2012r., był związany treścią wniosku odwołującej się i przedstawionym tam stanem faktycznym. Organ rentowy w toku postępowania nie bada czy przedstawiony przez wnioskodawcę (odwołującą się) stan faktyczny polega na prawdzie, jest on całkowicie zależny od stanu przedstawionego przez wnioskodawcę. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydając pisemną interpretację przepisów prawa w tym trybie, dokonuje wyłącznie interpretacji przepisów (z ograniczeniem do tych, z których wynika obowiązek świadczenia składek na ubezpieczenia społeczne), nigdy zaś w ramach tego postępowania nie rozstrzyga konkretnej sprawy administracyjnej, w szczególności sprawy spornej. Organ rentowy nie sprawuje zatem w tej formie funkcji kontrolnej i nie ma kompetencji aby wskazywać właściwą drogę postępowania, lecz przedstawia swój pogląd dotyczący rozumienia przepisów prawa i sposobu ich zastosowania w odniesieniu do konkretnej sprawy, w oparciu o przedstawiony stan faktyczny.

W konkluzji Sąd Okręgowy wskazał, że decyzja organu rentowego jest w pełni prawidłowa, bowiem ubezpieczona od dnia 1 sierpnia 2012 r. do dnia 31 grudnia 2016r.

nie podlega ubezpieczeniom z tytułu pracy najemnej na terenie Republiki Słowackiej.

Od tej daty nadal właściwym jest dla niej ustawodawstwo polskie i ubezpieczona podlega ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzonej na terenie Rzeczypospolitej Polskiej działalności gospodarczej. Sąd ten zauważył również, że po uzyskaniu przez ubezpieczonego od słowackiej instytucji ubezpieczeniowej formularza A1 będzie mogła wystąpić do organu rentowego z kolejnym wnioskiem o ustalenie właściwego ustawodawstwa.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy, na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł, jak w sentencji wyroku.

W apelacji od zaprezentowanego rozstrzygnięcia K. K. (1) zarzuciła Sądowi pierwszej instancji:

1. rażące naruszenie prawa materialnego mające wpływ na treść wydanego wyroku, a to art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. L200 z 7 czerwca 2004, s. 1) (dalej: rozporządzenie podstawowe lub rozporządzenie nr 883/2004), zawierającego normę kolizyjną wskazującą na ustawodawstwo właściwe dla ubezpieczenia społecznego osoby normalnie wykonującej pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych państwach członkowskich Unii, przez co wyłączona jest możliwość ustalenia prawa właściwego dla tego stosunku prawnego w inny sposób, niż wskazany przez normę dotyczącą koordynacji ubezpieczeń społecznych, to oznacza, iż Zakład Ubezpieczeń Społecznych miał bezwzględny obowiązek ustalić odwołującej się ustawodawstwo słowackie od dnia 1 sierpnia 2012r. do dnia 31 grudnia 2016r., a Sąd pierwszej instancji utrzymał ten stan niezgodny z prawem, w szczególności dlatego, iż na dzień wydania zaskarżanego wyroku nie istniały podstawy do wydania decyzji o podleganiu obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowym z tytułu działalności gospodarczej oraz ustalenia podstawy wymiaru składek, ponieważ decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 5 sierpnia 2014r. o ustawodawstwie polskim została uchylona na podstawie decyzji Oddziału w C. z dnia 7 października 2014r., nr (...);

1. rażąco naruszenie przepisów postępowania, a to art. 1 ust. 2 lit. c w zw. z art. 5 ust. 1, art. 6 i art. 16 rozporządzenia wykonawczego poprzez orzeczenie podlegania obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowym jako osoba prowadząca działalność gospodarczą oraz ustalenie podstawy wymiaru składek i usankcjonowanie zaniechania podjęcia współpracy między instytucjami (ze słowackimi instytucjami właściwymi), bez jednoczesnego powzięcia uzasadnionych wątpliwości w myśl art. 5 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego, co doprowadziło do zaniechania skutecznego w pełnym zakresie procedury dialogu i koncyliacji określonej tak w art. 6 i art. 16 rozporządzenia wykonawczego, jak i w postanowieniach Decyzji Nr Al Komisji Administracyjnej z dnia 12 czerwca 2009r. w sprawie ustanowienia procedury dialogu i koncyliacji w zakresie ważności dokumentów, określenia ustawodawstwa właściwego oraz udzielenia świadczeń na mocy rozporządzenia podstawowego, w szczególności, gdy brak jest rozstrzygnięcia o ustawodawstwie właściwym;

2. naruszenia przepisów postępowania mających wpływ na treść zaskarżonego wyroku, a to art. 233 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i błędną ocenę mocy i wiarygodności materiału dowodowego, a w szczególności:

a) wydanie zaskarżonego wyroku w sytuacji, gdy odwołująca się winna podlegać od dnia zawarcia każdej umowy o pracę, tj. od dnia 1 sierpnia 2012r. do dnia 31 grudnia 2016r. ustawodawstwu słowackiemu,

a) błędne ustalenie stanu faktycznego i przyjęcie, iż dowody przedstawione przez odwołującą się nie świadczą o wykonywaniu pracy niemającej charakteru marginalnego, podczas gdy pracodawca sporządzone raporty z wykonanej pracy ocenił jako prawidłowe i wypłacił na ich podstawie wynagrodzenie w drodze przelewu na rachunek bankowy odwołującej,

b) wydanie zaskarżonego wyroku, przy jednoczesnym braku poprawnej decyzji o ustawodawstwie właściwym.

W oparciu o przedstawione zarzuty, apelująca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie odwołania poprzez stwierdzenie, iż odwołująca się, jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, nie podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu od dnia 1 sierpnia 2012r. do dnia 31 grudnia 2016r., ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającej go decyzji organu rentowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania organowi rentowemu ze wskazaniem na stwierdzone uchybienia z uwagi na brak ustawodawstwa polskiego, jako właściwego w spornym okresie.

Organ rentowy wniósł o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Przyjmując ustalenia poczynione przez Sąd pierwszej instancji jako własne, uznał, że apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Otóż bowiem wskazać należy, iż zgodnie z art. 11 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz. UE L 2004.166.1 - dalej nazywanego rozporządzeniem podstawowym), kluczową zasadą koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w Unii Europejskiej, zakładającą rzeczywiste istnienie konkurencyjnych tytułów ubezpieczenia, jest podleganie ustawodawstwu jednego państwa członkowskiego. Z zasady tej wynikają dyrektywy postępowania dla instytucji państw członkowskich oraz organów odwoławczych regulowane przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz.

UE L 2009.284.1 - dalej nazywanego rozporządzeniem wykonawczym).

Wobec powyższego, opisana w treści art. z art. 16 rozporządzenia wykonawczego procedura uzgodnień między instytucjami państw członkowskich dotyczących stosowania

art. 13 rozporządzenia podstawowego, toczy się w istocie bez udziału osoby, która wykonuje pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych państwach członkowskich. Kończy się zaś poinformowaniem zainteresowanego przez instytucję właściwą państwa członkowskiego, którego ustawodawstwo zostało tymczasowo lub ostatecznie określone, jako mające zastosowanie, o tym, które ustawodawstwo zostało tymczasowo lub ostatecznie określone (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2017r., III UK 50/16).

W tych okolicznościach, przedmiotem decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, jako instytucji państwa członkowskiego, w którym osoba, która wykonuje pracę najemną

i pracę na własny rachunek w różnych państwach członkowskich, ma miejsce zamieszkania (po przeprowadzeniu procedury uzgodnień między instytucjami państw członkowskich dotyczących stosowania art. 13 rozporządzenia podstawowego) powinno być, zgodnie

z zasadą terytorialności przyjętą w art. 11 ust. 1 rozporządzenia podstawowego i art. 83 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, nie tyle wskazanie ustawodawstwa właściwego, bo czyni to - zgodnie z art. 16 ust. 5 rozporządzenia wykonawczego - instytucja właściwa (której ustawodawstwo zostało tymczasowo

lub ostatecznie określone), lecz będące następstwem tego określenia ustalenie,

że po określonym w decyzji dniu do wymienionej osoby nie ma zastosowania polski system zabezpieczenia społecznego. Odnosząc się wprost do wniosku apelacji o ustalenie ustawodawstwa słowackiego, podnieść należy, iż instytucja miejsca zamieszkania może wydać decyzję, że ustala ustawodawstwo właściwe jej państwa członkowskiego albo decyzję stwierdzającą, że ustawodawstwo jej państwa nie jest właściwe (tak: Krzysztof Ślebzak, Ustalenie ustawodawstwa tymczasowego na podstawie rozporządzeń 883/2004 oraz 987/2009, PiZS 2014 nr 7).

Z przywołanej wyżej, a ujętej w treści art. 11 ust. rozporządzenia podstawowego, zasady terytorialności wynika, że nie jest dopuszczalna - do czego w istocie zmierza skarżąca w odwołaniu i apelacji - ocena stosunku prawnego stanowiącego tytuł ubezpieczenia społecznego w innym państwie członkowskim przez instytucję miejsca zamieszkania osoby wnoszącej o ustalenie właściwego ustawodawstwa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia

6 czerwca 2013 r., II UK 333/12).

Jednocześnie trzeba pamiętać, że gdy - tak jak w niniejszej sprawie - obie instytucje państw członkowskich dojdą do wspólnego porozumienia, to ma ono decydujące znaczenie dla ustalenia ustawodawstwa właściwego, gdyż przepisy art. 13 ust. 2 i 3 rozporządzenia podstawowego mają na celu wyeliminowanie podwójnego (lub wielokrotnego) ubezpieczenia w różnych państwach członkowskich (ewentualnie uniknięcia sytuacji, w której dana osoba nie będzie podlegała żadnemu ustawodawstwu), a nie ustalenie ubezpieczenia korzystnego

dla zainteresowanego ze względu na wysokość składek. Konkludując powyższy wywód wskazać należy, że wniosek o ustalenie ustawodawstwa właściwego oznacza poddanie

tej kwestii procedurze przewidzianej w art. 16 rozporządzenia wykonawczego, której efektem jest wspólne porozumienie państw członkowskich, zapobiegające podwójnemu

(lub wielokrotnemu) podleganiu ubezpieczeniu społecznemu albo nieobjęciu ubezpieczeniem w żadnym państwie członkowskim. Natomiast, jeśli intencją zainteresowanego jest uzyskanie potwierdzenia podlegania wskazanemu przez niego ustawodawstwu, to temu służy wniosek

o wydanie poświadczenia na formularzu A1, którego podstawę stanowi art. 19 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego. Wówczas ocena takiego żądania należy do organów

i instytucji właściwych tego państwa członkowskiego, którego ustawodawstwo miałyby

być zastosowane (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2017r., II UK 248/16). Nie ulega przy tym wątpliwości, iż ubezpieczona nie dysponuje stosownym formularzem A1 wydanym przez słowacką instytucję.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, należy zauważyć, że organ rentowy decyzją tymczasową z dnia 16 kwietnia 2013r. ustalił ustawodawstwo słowackie jako mające zastosowanie dla ubezpieczonej od dnia 1 sierpnia 2012r. (k. 95 akt rentowych). Przyjąć również trzeba, iż decyzja ta stała się decyzją ostateczną. W tych okolicznościach należy uznać, iż zaskarżoną decyzją z dnia 2 marca 2017r. doszło do wznowienia postępowania zakończonych decyzją z dnia 16 kwietnia 2013r. Otóż bowiem w art. 83a ustawy systemowej przewidziano ponowną ocenę prawną przedmiotu ostatecznej decyzji (podlegania ubezpieczeniu społecznemu) ze względu na ujawnienie istotnych okoliczności istniejących przed wydaniem wcześniejszej decyzji. W niniejszej sprawie organ rentowy z urzędu mógł wydać decyzję usuwającą wcześniej ustalone bezpodstawnie ustawodawstwo właściwe, a choć nie powołał prawidłowo wszystkich podstaw prawnych decyzji o wznowieniu postępowania, to w istocie decyzja stwierdzająca podleganie ubezpieczeniu społecznym osoby prowadzącej działalność gospodarczą, została wydana nie dlatego, że nastąpiła zmiana w stanie faktycznym lub prawnym, ale dlatego, że ujawnione zostały istotne okoliczności istniejące przed wydaniem wcześniejszej decyzji, które od początku stanowiły przeszkodę do objęcia wnioskodawczyni ubezpieczeniem słowackim. Należy w związku z tym zważyć, że tytuł ubezpieczenia społecznego osób prowadzących działalność gospodarczą w Polsce powstaje z mocy ustawy, więc decyzje dotyczące objęcia określonym ubezpieczeniem społecznym mają charakter deklaracyjny. Podkreśla się jednak, że ich wydanie wywołuje określony w nich skutek w czasie, co prowadzi do powstania gwarancyjnego stosunku prawnego, w trakcie którego podmiot decyzji staje się podmiotem praw i obowiązków w zakresie ubezpieczenia społecznego. Natomiast błędna decyzja organu rentowego, wydana wskutek zatajenia przez ubezpieczonego okoliczności wpływających na tytuł do ubezpieczenia, nie powoduje powstania gwarancyjnego stosunku ubezpieczenia społecznego. W takich wypadkach usunięcie skutków decyzji powinno nastąpić od chwili błędnego stwierdzenia istnienia tytułu ubezpieczenia, czyli *ex tunc* (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2016r., II UK 279/15).

Ponadto, odnosząc się do materii decyzji interpretacyjnej (...) Oddział w L. z dnia 5 listopada 2012r., należy powtórzyć za Sądem Najwyższym, iż czym innym jest procedura ustalania właściwego ustawodawstwa i czym innym jest procedura interpretacji, zatem jej efekty mogą być - tak jak w niniejszej sprawie - weryfikowane (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 2018r., II UK 182/17).

Dodać również należy, iż w niniejszej sprawie nie zachodzi nieważność postępowania z uwagi na pozbawienie możliwości obrony praw przez pracodawcę słowackiego (art. 379

pkt 5 k.p.c.). W myśl art. 477¹¹ § 2 zd. 1 k.p.c., zainteresowanym jest ten, czyje prawa lub obowiązki zależą od rozstrzygnięcia sprawy. Zgodnie z zasadą terytorialności, chodzi w tym przepisie o prawa i obowiązki wynikające z polskiego systemu ubezpieczeń społecznych, stąd nie ma on zastosowania do praw i obowiązków wynikających z porządków prawnych innych krajów członkowskich Unii, o których rozstrzygają odpowiednie organy tych krajów wedle obowiązującego w nich prawa (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 2016r., II UK 297/15, z dnia 25 listopada 2016r., I UK 370/15, z dnia 13 września 2017r., I UK 328/16). Zatem nieuprawnione i bezskuteczne procesowo byłoby wezwanie pracodawcy słowackiego skarżącej, jako zainteresowanego w sprawie toczącej się z odwołania skarżącej, w której apelację składała również skarżąca. W końcu, pracodawca słowacki nie może być pełnomocnikiem procesowym skarżącej (art. 465 § 1 k.p.c.).

W świetle przedstawionych okoliczności, przytoczone wyżej zarzuty apelacji nie miały wpływu na ustalenie właściwego ustawodawstwa z uwagi na równoczesne prowadzenie działalności gospodarczej na terenie Polski i wykonywanie pracy najemnej na Słowacji w okresie od 1 sierpnia 2012r., rozstrzygniętego decyzją z dnia 2 marca 2017r.

Reasumując, Sąd drugiej instancji uznał, że apelacja jest bezzasadna i na mocy art. 385 k.p.c. orzekł o jej oddaleniu.

/-/SSA J.Pietrzak /-/SSA M.Procek /-/SSA M.Małek-Bujak

Sędzia Przewodniczący Sędzia

JR